

HSN - yttrande granskning hantering uppskjutenvård 2022 - slutversion till HSNuppskjuten vård. Rapport nr 5/2022

Regionens revisorer har 16 december 2022 överlämnat missiv gällande granskning av uppskjuten vård 2022. Granskningsrapporten har tillställts hälso- och sjukvårdsnämnden och regionstyrelsen. Yttrande ska lämnas till revisionskontoret senast den 27 april.

Sammanfattning av revisorernas rekommendationer till hälso- och sjukvårdsnämnden

Revisorerna beskriver i sin rapport att hälso- och sjukvårdsnämnden under år 2022 löpande har fått information om läget inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen och om tillgängligheten utifrån vårdgarantin. Revisorerna bedömer dock att nämnden inte har haft en tillräcklig styrning och kontroll över hanteringen av den uppskjutna vården och gör följande slutsatser:

- Nämnden har varit för passiv och inte i tillräcklig grad beslutat om direktiv eller åtgärder med anledning av den försämrade tillgängligheten som uppstått under år 2022.
- Utöver översiktliga redogörelser och uppföljning av vårdgarantin saknas fördjupade analyser av kapacitetsproblem och det faktiska behovet av vård. Vårdgarantin omfattar inte alla patientgrupper och ger inte en tillräcklig bild av de faktiska behoven av vård. Det finns risk att begränsad uppföljning påverkar nämndens styrning. På lång sikt kan det medföra att patienter med stora och komplexa vårdbehov inte prioriteras.
- Styrningen av riktade statsbidrag med koppling till uppskjuten vård har utvecklats i jämförelse med tidigare granskning. Ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden behöver dock bli tydligare. Även regionens riktlinjer för fördelning av statsbidrag behöver vissa förtydliganden.

Med utgångspunkt från granskningen lämnar revisorerna följande rekommendationer till Hälso och sjukvårdsnämnden:

- Säkerställ en mer utvecklad uppföljning med fördjupade analyser av behovet av vård och behovet av insatser.
- Bli mer aktiv i den strategiska styrningen av hälso- och sjukvården. Säkerställ att det finns en långsiktig planering för hur regionen ska uppnå vårdgarantin och behovet av vård för andra patientgrupper.
-

Revisorerna lämnar samtidigt följande rekommendation till både Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårds-nämnden

- Verka för att ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden om fördelningen av statsbidrag blir tydligare reglerad i reglementen.
- Se till att det av riktlinjerna i regionen för fördelning av statsbidrag tydligare framgår att det är hälso- och sjukvårdsnämnden som ska besluta om statsbidrag till nämndens verksamheter.

Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande

Hälso- och sjukvårdsnämnden har följande kommentarer till revisorernas iakttagelser och rekommendationer

- **Säkerställ en mer utvecklad uppföljning med fördjupade analyser av behovet av vård och behovet av insatser.**

Som Revisorerna beskriver så har hälso- och sjukvårdsnämnden under år 2022 löpande fått information om läget inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen och om tillgängligheten utifrån vårdgarantin. Hälso och sjukvårdsnämnden håller med revisorerna om att styrningen av de riktade statsbidragen kopplat till uppskjuten vård har utvecklats och förbättrats jämfört med tidigare år.

De statsbidrag som för 2022 avsåg hantering av den uppskjutna vården benämndes

- Riktade satsar för att omhänderta de uppdämda vårdbehoven
- Statsbidrag för att öka antalet vårdplatser

Statsbidraget som avsåg att omhänderta de uppdämda vårdbehoven uppgick till 52,5 miljoner kronor och hanterades vid två av Hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträden HSN 332–2022. Insatser för vad statsbidraget kunde användas vill var väl beskrivet i Socialstyrelsens rapport Uppdämda vårdbehov – Analys och förslag till insatser. En viktig del i satsningen är att stärka det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet inom hälso- och sjukvården. Fördelning av insatser som nämnden beslutade byggde på förslag som tagits fram i samråd med beställarenheten och med grund på verksamheternas behov och utifrån Socialstyrelsens rapport.

Delrapportering av detta statsbidrag gjordes under maj månad 2022 där Hälso- och sjukvårdsnämndens beslut om fördelade insatser rapporterades. Slutredovisning med beskrivning av aktiviteter har sammanställts 30 januari till Socialstyrelsen och beskrivits i årsrapport.

När det gäller statsbidraget för att öka antalet vårdplatser har det tillsammans med tillgänglighetsmedel hanterats på likartat sätt men främst riktat mot sjukhusvårdens insatser. Nämnden har prioriterat insatser för att främja arbetet med att öppna befintliga vårdplatser som varit stängda utifrån den bemanningsproblematik som under året varit påtaglig.

Hälso- och sjukvårdsnämnden bedömer att nämndens insyn och deltagande i fördelning av statsbidragen har förbättrats men håller med revisorerna om att det ytterligare kan utvecklas och analyser behöver fördjupas då tillgänglighet i vården är en central fråga. Tillgänglighetsrapporter i uppföljningsverktyget Power BI håller på att utvecklas för att förstärka arbetet med analyser. Där kommer möjligheten till att analysera tillgänglighetsdata utökas och ingå som en del i den regionövergripande dashboard som håller på att färdigställas.

Nämnden instämmer i att fokus på vårdgarantin kan skapa undanträngningseffekter för patienter med stora och komplexa vårdbehov. Därför avser Hälso- och sjukvårdsnämnden att uppdraga till förvaltningen att ta fram ändamålsenlig statistik för att i nuläget kunna följa upp vården av patienter med kronisk sjukdom och patienter med löpande vårdbehov med ett tillgänglighetsperspektiv. Vidare avser nämnden att följa detta som en riskfaktor i Internkontrollplanen.

- **Bli mer aktiv i den strategiska styrningen av hälso- och sjukvården. Säkerställ att det finns en långsiktig planering för hur regionen ska uppnå vårdgarantin och behovet av vård för andra patientgrupper.**

Hälso- och sjukvården har i Region Västerbotten en långsiktig planering för arbetet med vårdgaranti och vårdbehov vilket beskrivs i årligen fastställd handlingsplan för tillgänglighet. Under 2022 har tillgängligheten starkt påverkats av ökad korttidsfrånvaro och bemanningsproblematik som bland annat orsakat negativ påverkan på vårdplatser och reducerad operationskapacitet.

Produktions- och kapacitets arbetet (PKS) som införs i all verksamhet, och som under 2023 kompletterats med öppenvård och operation, blir en viktig del som skapar förutsättning för långsiktig planering och möjlighet att förbättra tillgänglighet och uppnå vårdgaranti.

Hälso- och sjukvårdsnämnden anser att nämnden kontinuerligt är involverad i den strategiska styrningen av hälso- och sjukvården men kan utvecklas och förbättras.

Förutom ovanstående lämnar revisorerna följande rekommendationer till Hälso- och sjukvårdsnämnden gemensamt med regionstyrelsen

- **Verka för att ansvarsfördelningen mellan regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnd inom fördelningen av statsbidrag den blir tydligare reglerad i reglementen.**
- **Se till att det av riktlinjerna i regionen för fördelning av statsbidrag tydligare framgår att det är hälso- och sjukvårdsnämnden som ska besluta om statsbidrag till nämndens verksamheter.**

Nämnden håller med om att ansvarsfördelning behöver vara tydlig.

Regionstyrelsen uppdaterar gällande riktlinjer för hantering av överenskommelser och riktade statsbidrag. Målet är att ansvar och uppgifter ska bli tydligare. Den reviderade riktlinjen planeras att fastställas innan sommaren.